

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

(irodája: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 153. szám. Levélcím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz. Sürgönycím: Erdélyi Gazda, Kolozsvár.)

Célja: Az erdélyrészi gazdaközönség támogatása minden beszerzési és eladási ügylet alkalmával, evégből:

Elválttal gazdáktól jövő megbízásokat minden mezőgazdasági termény, állat stb. eladására, valamint bármely mezőgazdasági gép, anyag, vagy szükséglet beszerzésére.

Nagy súlyt helyez arra, hogy a gazdaközönséget a legjobb minőségű vetőmagokkal ellássa.

Birtokeladás és vétel, jelzálog, biztosítás és más, birtokosokat érdeklő ügyletekben, tájékozóul, közvetítőül, esetleg megbízottként működik.

Gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedéseiért, munkadíjat fel nem számít.

A társaság gazda-feleinek minden megbízás, vagy ügylet alkalmából a legmagasabb kedvezményeket nyújtja.

Levélbeli, sürgönyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra a társaság azonnal díjmentes kimerítő választ és felvilágosítást ad.

Tiszta jövedelméből az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesületnek, azok nyugdíjalapjai javára 5-5%-ot ad.

Ezen intézménnyel kapcsolatban fennáll és ugyanott mindenkor megtekinthető az

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA,

(mintaraktár)

melynek keretében a legelsőrangú hazai szolid gyárak összes készítményei láthatók.

Jármos ökrök és tinók eladására és vételére szóló megbízások azonnal direkt forrásokból, eszközöltetnek

Sertések, juvak stb. eladására szóló megbízások díjmentesen és gyorsan bonyolítottatnak le

Olomzárólt első minőségű erdélyi lóher és lucserna mag!

Hanna ápa és Diadal sab, eredeti, kiváló szép! Kivánatra minták.

Talajmivelő eszközök és vetőgépek! Legmagasabb kedvezmény az árakban!

576

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(969.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

Restitutionsfluid

Kwizda Főre

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő- és uterősi-től, liczámoknál, inak merevségénél stb., az időmúlásnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a lenti védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarország valamennyi gyógyszerüzében és gyógyfűkereskedésében. Főraktár. Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K
Alapítványok	1268.080— K
Tartalékok	111.053'60 K

Összesen 1,779.133'60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyerne.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

PÁLYÁZAT szőlőkarók szállítására

a dicsőszentmártoni m. kir. szől. és borászati felügyelőség 45,000 drb. gömbölyű megfelelő vastagságu 2-25 méter hosszú és egyenes akác- vagy fenyőfa szőlőkarók szállítására pályázatot nyit.

A karók folyó évi március hó 20-ig lesznek szállítandók, s az ajánlatok waggonban Dicső-Szent-Márton állomásra teendők.

Ez ajánlatok a fentnevezett felügyelőséghez február hó 25-ig adandók be.

Ajánlatot kisebb mennyiségről is lehet tenni. Az ajánlatban, ha fenyőkaróra tétetik, megemlítendő, hogy vörös- vagy fehér fenyőből készültek-e a karók.

Schöppner Sámuel,
m. kir. szől. és bor. felügyelő

997.

Tölgyvetőmakkot

megbízható minőségben szállít

Faragó Béla

gőzüzemre berendezett magpergető gyára

Zala-Egerszegen.

Minden kiállításon kitüntetve, legutóbb Pozsonyban
aranyéremmel és elismerő oklevéllel.

!!Több száz elismerő nyilatkozat!! 991.

Rác György

a Telecska magaslatán fekvő Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében, Kula, Bácsmegeye kapható: **szokványminőségű gyökeres és sima szőlőtőlvány, amerikai és európai szőlővessző, gyümölcs és útszéli fák.**

Maclura aurentiaca

a legjobb élősövény és Gleditsia élősövény. 992.

Árjegyzéket küld az intézőség.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű, és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű *állatorvosi mű- és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat*, mely mindenféle újabb szerkezetű sebészi, szülészi, bonczani, patkolástani és más állatgyógyászati czélokra szükséges eszközöket tartalmaz.

1902. évi árjegyzéket kívánatra küldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (841.)

Árpa-eladás!

A t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánlom

kitünő faj-árpámat

vetési czélra,

melyet — kis mennyiségben is — míg a készlet tart *7 frt 100 kilónként* az itteni vasúti állomásnál adhatok.

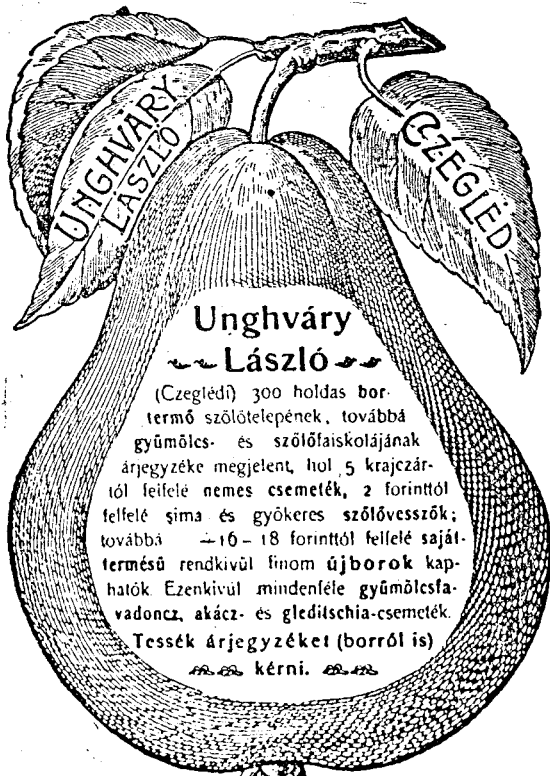
Kivánatra *mintát* küldök.

Deutsch Salamon

Maros-Ludas.

996.

Telephon szám 4.

Unghváry László

(Czegledi) 300 holdas bor-terülő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőfaiskolájának árjegyzéke megjelent, hol 5 krajzár-tól fellelé nemes csemeték, 2 forinttól fellelé sima és gyökeres szőlővesszők; továbbá — 16 — 18 forinttól fellelé saját-termésű rendkívül finom újborok kaphatók Ezenkívül mindenféle gyümölcsfavadoncz, akác- és gleditschia-csemeték.

Tessék árjegyzéket (borról is) kérni.

A gyakorlatban
legjobban bevált

benzinmotorok

és

lokomobilok

(a viláhirű

BAECHTOLD és Tsa

svájci (Steckborn-i) gyárából) kaphatók:

Molnár és Pintér

technikai cégnél

BUDAPESTEN, Lipót-körut 7/a.

Ismerőseinket és rendes vevőinket felkérjük ezen motoroknak működésben való megtekintésére.

Érdeklődőknek további felvilágosítással szívesen és azonnal szolgálunk.

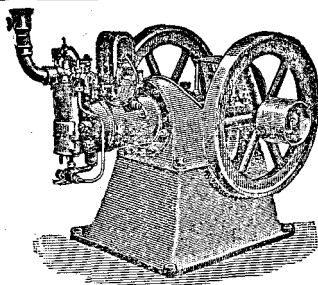
Versenyképes áraink szereléssel együtt, vevő állomására szállítva a következők, pl.:

Fekvő motor	10 HP.	5600 korona.
«	20 HP.	7200 «
«	40 HP.	11250 «
Lokomobil	3 HP.	3500 «
«	4 HP.	4200 «
«	6 HP.	5000 «

Ajánlja magát a cég a t. gazdaközönségnek minden a gazdaságban előforduló szükséglet fedezésére szolgáló anyagot, u. m.:

gépolaaj, égőolaaj, kocsikenőcs, gabnazsák, kazaltakaró, repce és cséplőponyvák, gép és eke alkatrészek, gépszijak stb.

legolcsóbb árak, pontos és szolid kiszolgálás mellett szállítani. (864)

Megvételre kerestetik

egy 165 cmtr, vagy még magasabb fekete, pej vagy sárga színű hágóképes, erős alkatu

félvér mén

Czim:

Uradalmi Jóságigazgatóság

Ladamos,

Alsó-Fehermegye.

999.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 EVRE 12 KOR., 1/2 EVRE 6 KOR.,
1/4 EVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetési dijak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A székelykongresszus naplója. <i>É. E.</i>	73
„Az ugarról.” <i>Dr. Küti Dezső.</i>	74
A tengertermelés különböző módjairól. <i>Dióssy Imre.</i>	75
Néhány szó a székely-kereszturi bikavásár előtt. <i>Ugron Zoltán.</i>	76
Mikor teregezzük el és szántsuk alá az ősszel kihordott istállótrágyát? Közli: <i>Gyárfás József.</i> („M. Sz.”)	77
A romániai gazdasági életet érintő kormányintézkedésekről. <i>I. Gaál Gyula.</i>	77
Tárca:	
A görög hőskor földművelése és állattenyésztése. <i>II. Krenedits Ödön.</i>	74
Kisebb szakközlemények.	79
Kormányintézkedések.	79
Vegeyes közlemények	79
Hírdetések.	

**Jobb és . . . . .
megbízhatóbb
magvakat**
nem is ajánlhatunk, mint
a minők **29 év óta**
Mauthner Ödön
esász. és kir. udvari mag-
kereskedésében
Budapesten
kaphatók.

A székelykongresszus naplója.

Egy közel 200 leveles könyv fekszik előttünk s ez a könyv érdemes arra, hogy foglalkozzunk vele ennek a lapnak hasábjain. A múlt év őszén tartott székely kongresszus naplója ez a könyv. Emlékezünk még mindnyájan erre a kongresszusra. Létezik-e a természetnek az a játéka, hogy a tó már a kő bedobása előtt borzong meg a vizgyűrűk barázdáitól, nem kutatjuk, de azt tudjuk és sajnálattal is konstatálhatjuk, hogy a székely kongresszus megtartása előtt nagyobb hullámokat vert föl a közvélemény színén, mint lezajlása után s az a nagy érdeklődés, mely megalakulásában kísérte, elaludt, vagy ellankadt akkorra, mikor a kongresszus az eredményekre mutathatott volna rá.

A kongresszus volt-e az oka, mert többet várt talán tőle a közvélemény? Vagy a közvélemény volt a hibás, mért figyelmessége elült, mikor a legéberebbnek kellett volna annak lennie? Nem feszegetjük most ezeket a motivumokat. Mert hiszen előttünk van most már a kongresszus tárgyalásának egész anyaga, melyből megítélhető, hogy a hozzáfűzött érdeklődésnek mennyiben felelt meg. Előttünk vannak most már a határozati javaslatok is s az egyes főszozlalások is, melyek amazokat indokolták s így most már tiszta képet alkothatunk magunknak a végzett munka minőségéről és eredményességéről.

Megfordított sorrendben, hátulról kezdjük meg a szemlét a kongresszusról beszámoló könyv anyaga fölött. A kongresszus öt szakosztályának tárgyalásából az V. szakosztály, a kivándorlási szakosztály az, a mely leginkább érdekelhet. Mert hiszen a székelység bajainak szaporodása, szegénységének növekedése a kivándorlásban, a kivándorlás nagyságában és változandóságában kellene, hogy kifejlődjék.

Csak hogy abban van a hiba, hogy a székely kivándorlásnak még annyi elemeire nem bontott jelensége van, még annyi földérintetlen oldala van, még annyi különböző interpretálása van, hogy elsősorban eunek a kivándorlási kérdésnek a megvilágítását szeretnénk volna a kongresszustól megkapni. Mert hiszen a legfőbb dolog lett

volna az, hogy tisztán lássuk a székely kivándorlás természetét. Tudnunk kellett volna, hogy a Székelyföld népességének túlsűrűsége okozza-e a kivándorlást, vagy pedig éppen a szükséges munkaerőnek a kivándorlással előálló hiánya okoz-e bajt. Tudnunk kellett volna, hogy a székely nép természete olyan-e, melynek a kivándorlásban szükségképpen kell megnyilvánulnia, vagy pedig olyan-e, mely az ottani jelenleg uralgó viszonyokkal nem egyezik csak meg s a viszonyok változtatásával a munkálkodás értékes alapja lehetne. Szóval tudnunk kellett volna, vagy a kongresszus tárgyalásából megkellett volna ösmernünk a székely kivándorlás természetét, mert enélkül helyes alapon nem lehet megindulni a székely kivándorlás csökkentésénél, a székelység fölsegítésénél.

És ennél a nagyfontosságú kérdésnél, melyről a legkülönbözőbb nézetek és fölfogások uralkodnak, a szakosztály tárgyalása nem hozta meg a kiegyenlítést, nem gyújtott világító fáklyát s azért, noha az elfogadott határozati javaslatok nem kifogásolandók; nem találjuk meg azokban mind azt, ami a székely és speciell a székely kivándorlás szempontjából eminenter szükséges lett volna. Ami a javaslatokban foglaltatik, az jó is, szükséges is; de még sok jó és sok szükséges kimaradt belőlük éppen azért, mert ennek a szakosztálynak működése és tárgyalása nem öltötte a megkívánt nagy mérvet és csak szűk keretben mozgott.

És talán még jogosabban lehet ezt mondani a sorrend elején levő I. szakosztály, az őstermelési szakosztály működéséről. A tárgyalási anyag kicsinysége, a tárgyak kevés volta, inkább általános, mint speciális érdekessége alig nyújtottak megnyugtató megoldást arra nézve, hogy ha a székely kisgazda az alacsonyabb kereset miatt vándorol ki, ezt a keresetet milyen eszközökkel, a meglévő termelési ágaknak milyen fejlesztésével, a hiányzóknak milyenképpen való pótlásával, vagyis az őstermelés terén minő intézkedésekkel lehetne emelni. Nemde pedig ezt várta a közvélemény és nemde jogosan várta ezt a kongresszustól? És nagy kárnak tartjuk, hogy

*Legmegbízhatóbb vetőmagvak
beszerzésére ajánljuk a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest V. alkotmányutca 31*

az őstermelésnek épen mezőgazdasági ága szorult annyira háttérbe, míg az erdőszet és a bányászat kérdéseit sokkal alaposabban és sokkal inkább székely szempontból tárgyalta a szakosztály.

Bizonyára a legérdekesebb, noha praktikus szempontból talán nem gyors eredményekkel kecsegtető volt a birtokpolitikai, adó- és hitelügyi szakosztály tanácskozása. Most előttünk van a tétgyalásnak csaknem egész nagy anyaga s ez mutatja, hogy a birtokpolitika egyes nagy kérdéseit a kellő hozzáértéssel, szakértelemmel és érdeklődéssel tárgyalták. Mindenesetre voltak itt is egyes kérdések, melyeket jobban és alaposabban látunk megvitatva — amilyen a birtokrendezések kérdése is — és vannak viszont olyan tárgyak, melyek rendkívül nagy fontosságuk mellett is kisebb érdeklődéssel és kevesebb szakértelemmel találkoztak s ilyen volt mindenekelőtt a hitelkérdés. Ennek adtunk kifejezést a kongresszus után s ez a véleményünk nem változott meg a kongresszus naplójának elolvasása után sem. Pedig ha valamely kérdésben várható a közvélemény a kongresszustól határozott véleményt, a főnálló bajok föltárását, az orvosszerek esetleges megjelölését, ennél a kérdéssel méltán várható. És annál jobban kell sajnálnunk, hogy ennek a várakozásnak nem felelt meg a kongresszus.

Átlapozzuk ezt a vaskos könyvet és örvendünk annak, hogy fehér lapjain a fekete ólombetűk légiói mennyi tervet, eszmét, ötletet javaslatot, határozatot tükröztenek vissza. De örvendezésünk mellett sem fojthatjuk el azt a kérdést: mikor és kik fogják mindezt megvalósítani? Ami megvalósítható és a kormánytól függ, az meg fog bizonyára valósulni a serényen és

ereaményesen dolgozó kormánybiztosság útján. De hiszen ezek a javaslatok és határozatok nemcsak az államnak, hanem a társadalomnak is erőteljes és serény akcióját kívánják meg s ezen a tényezőn ma még a mnlasztás és közönyösség nagy súlya ül. Pedig itt nem lehet azt mondani, ha veled nem, hát nélküled; hanem inkább föl kell a társadalmat rázni azzal a kiáltással: ha veled nem, nélküled sem lehet!

É. E.

„Az ugarról“.

— Válasz az „Erdélyi Gazda“ 5-6-ik számában megjelent ily című cikkre. —

Mély gondolkodást, alapos tanulmányt eláruló és mezőgazdasági kérdésekben gyakorlati érzékről tanuskodó eme cikk foglalkozván, nem annyira polemiát jelentenek hozzáfűzött igénytelen észrevételeim, mint inkább részben kiegészítést, részben más oldalról való megvilágítást. Hogy a fekete ugar igen fontos, igen hasznos, sőt szükséges talajmivelés a külterjes — vagy bizonyos fokig belterjes gazdálkodás mellett is — (ennek is vannak fokozatai) az az elméletileg és gyakorlatilag képzett gazda előtt kétségtelen. De itt álljunk meg egy pillanatra. A cikk illusztris szerzője mintegy panaszkodólag említi, hogy az ugar nem tartását az intenzív gazdálkodásnak ismertető jelétül állítják oda. Hát ez tényleg így is áll, azaz ez csak egyik jele. Mert nagyon helyesen jegyzi meg a cikkíró ur, hogy ugar tartással igaerőt, cselédet, trágyát stb. lehet megtakarítani, míg az ugar nem tartással karöltve járnak, több iga, több cseléd, több szerszám, egyszóval több kiadás. De hát éppen ez a különbség a külterjes és belterjes gazdálkodás között, hogy míg előbbi a kiadások lehető apasztásával igyekszik a tiszta jövedelmet fokozni, addig utóbbi a bruttó (természetesen netto is) bevételek szaporításával, melyekkel természetesen járunk a több kiadások, akarja elérni ugyanazt a célt. Es éppen mert mindkét rendszerrel az egyetlen cél csak a tiszta jövedelem emelése lehet, nagyon téves nézet az, mely a

belterjes gazdálkodást a priori fölebe helyezi a külterjesnek. Aki Belgiumban vagy Hollandiában vagy Szászországban az igaerőn, szerzőmokon, műtrágyákon takarékoskodnék, vagy mondjuk fekete ugart tartana, épp oly balga volna, mintha valaki nálunk, mondjuk Erdélyben; hol az értékesítési viszonyok rosszabbak, az éghajlat és sok más körülmény miatt az eredmény bizonytalan, a pénzkamat drága, amazokat utánozva például ezeket költene műtrágyákra vagy a legtökéletesebb eszközökre. Tehát a kérdés általában is a konkrét esetben is nem úgy áll, hogy például a fekete ugar összeegyeztethető-e a belterjes gazdálkodással, hanem hogy az adott viszonyok között az intenzivitásnak milyen fokát indokolt, azaz hogy külterjes vagy kevésbé külterjes, kissé belterjes vagy igen belterjes gazdálkodás mellett lehet-e a legnagyobb tiszta jövedelmet elérni. Erre a kérdésre persze minden vidék sőt minden egyes gazdaság sajátos viszonyait, talaját, éghajlatát, beszerzési és értékesítési viszonyait, tőke és kamat viszonyait alaposan ismerve elfogulatlanul és bizonyos gyakorlati érzéssel mérlegelve lehet csak megfelelni. Sőt a magam részéről, ha — ceteris paribus — azaz körülbelül csak ugyanazon jövedelmet lehet elérni, a belterjes mint a külterjes gazdálkodással, feltétlenül utóbbinak adnék elsőbbséget, nem ugyan nemzetgazdasági szempontból, mert e szerint annál helyesebben járunk el, minél több javakat azaz értékeket produkálunk, még ha munkaerő tőkekamat tekintetbevételével a föld tiszta haszna nem is emelkednék, hanem az egyes gazdaság szempontjából, mert itt a kockázat mindenesetre kisebb.

Áttérve az ugarra fentiekben kívül felhozott előnyeire, itt már szerintem némi helyreigazításnak van helye. Ezen előnyök volna: a talaj phisikai strukturájának javulása a lég- és vízjárhatóság, a beeredettség és az elmállás, illetve tápanyagok feloldásának megkönnyítése és a gyomirtás. Csakhogy mindezen előnyöket ugar nélkül is épp így, sőt még tökéletesebben el lehet érni, másképp is, csakhogy, igaz, drágábban és mindig ez a punctum saliens, kiszámítani, hogy érdemes-e vagy nem.

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

A görög hőskor földművelése és állattenyésztése.

Irta: Krenedits Ödön.

II.

A földművelést minden válfajában oly fontosságúnak tartották, hogy annak istenségeket szenteltek, mert nem vélték lehetségesnek azt, hogy ember találta volna fel. A földművelés és vetemények védője Demeter volt, az olajfa és szőlő istenei pedig Athéné és Dionysos.

Az utóbbinak tiszteletére Athénben, a Dionysos színházban óriási ünnepeket rendeztek, a melyekre egész Görögország összesereglett s az ott előadott dalok és egyéb az isteni borvesztő adományozóját dicsőítő himnuszok nyomán keletkezett idővel a görög vig és szomorú dráma.

Homer idejében a földművelés minden szabad polgárának becsületes és méltó foglal-

kozásaként tekintetett, bár nagyobb uradalmakban a megmunkálást rabszolgák és napszamosok végezték; később azonban mindinkább fogyott a földművelés iránt való előszeretettel és bár az eleutinikus miszteriumok azt minden időben képletes isteni tisztelettel vették körül s annak fontosságát fennen hirdették: a szabad polgárok nem találták azt már izléses foglalkozásnak, sőt méltóságukon alulinak kezdték tekinteni annak üzését s azért inkább szellemi munkával és államügyekkel foglalkoztak még akkor is, a midőn Aristoteles intő szavát felemelte és kimondta, hogy „csak ott van a leghelyesebb államforma, a hol a polgárok földművelést fiznek.“

Éppen oly nagy gondot fordítanak a régi görögök az állattenyésztésre is, mint magára a földművelésre.

Állattenyésztésüknek, úgy mint a mienkének a mai korban, kétféle célja volt. Termelték bennük az igavonó és teherhordó állatot egyrészt, másrészt pedig a húst, bőrt és szőrmét.

Az igavonót és teherhordót használták a ház körül és a csatatéren; az állatok bőrét ágyul, takaróul, köpenyül, standálokul és pajzsokul, míg szőrméjéből kelméket s egyebet készítenek, mint ma is. A gyapju mennyiségéről tanuságot tesz, hogy a rabszolganők legfőbb teendője a gyapjutépés volt, továbbá annak mosása és kikészítése (a gyapju nyírását még nem ismerték.) Az állatok húsát táplálkozásnál főszerepet játszik; mert igaz, hogy a régi görögök nem dözsöltek, mint a későbbi nemzedék vagy mint a rómaiak s náluk a táplálkozás csupán a test szükségletének fedezésére szolgált és étkeik egyszerűek voltak; de éppen azért fogyott sok hús, amelyet nyárson, parázs fölött sütöttek meg és soha nem hiányzott asztalukról, míg a főzelékfélék csak a hús mellékletül szolgáltak és csak a későbbi korban emelkedtek egyenrangra a hussal.

A házi élet igen egyszerű volt; de a vendégeket föltette tisztelték és szerették s ezenkívül a szolgálta és ur között is a legpatriarálisabb élet folyt, úgyannyira, hogy a szolgálta

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(698.)

Vegyük sorba. A gyomirtás, melyre különben a cikkirő ur sam látszik nagy súlyt fektetni, sokkal biztosabban eszközöztetik, ha a tarlókat évente aratás után azonnal sekélyen lebuktatjuk, megboronáljuk, hogy a maggyomok kikeljenek és aztán a későbbi alászántással elpusztítjuk. sok kapás növényt termelünk, lassanként mélyebb művelésre megyünk át, mind megannyi a belterjes gazdálkodással vele járó dolog. Az elmálást az előbbieken kívül megkönnyítjük az őszi mélyebb szántás- esetleg meszezéssel, ugyancsak elősegítjük és megadjuk a földnek mindezen célszerű talajművelési módokkal azt a legalkalmasabb fizikai strukturát, a beéredettséget, a lég- és vízjárhatóságot, mit helyes ugarolással — bevallom — könnyebben és olcsóbban megadhatunk. Jó sűrű bükköny vagy tiszta lóhere lekasználása után pl. a kellő időben eszközölt lesimítás, a beéredettség épp oly fokán állhat, mint a fekete ugarnál. Ami pedig a gyomok alászántásával a földbe hozott szerves anyagokat illeti, hát az bizony minimális és semmiképp sem hasonlítható a zöld trágyázásnál alászántott nagy tömeghez, mihez még hozzájárul, hogy utóbbinál használtatni szokott pillangósok (lóhere, nyulzapuka, bükkönyborsó) légenygyűjtők, azaz azon sajátossággal bírnak, hogy a légkörből képesek nitrogént fölvenni, és így alászántva nem kis mértékben gazdagítják a földet éppen azon legfontosabb tápszerrel, melyet pl. a műtrágyákban a legdrágábbban fizetünk meg. Nem is szólva a földbe kerülő nagy tömeg szerves anyag által okozott humuszban való gazdagodásról.

Azonkívül ne felejtjük el, hogy az ugar pótlására rendszeresen és észszerűen takarmánynövényeket használunk és ha ezen takarmányokat hasznosító állattartással értékesíthetjük s így ingyen jutunk trágyához, mely még szaporodik és javul vásárolt erőtakarmányok feletetésével, úgy a földből a termésekkel évente kivett tápszerkeket mégis inkább pótoljuk vissza, mintha azt csak a természetes elmálásra bizzuk. Az a rothamstadi kísérlet, melynél a tápanyagok csak tisztán elmálással lettek pótolva — úgy hiszem — igen kevés helyen válna be.

is ugyanazt ette, amit az ur s ő is, meg a vendég is segítette a húst fogyasztani.

Különböző vidékek szerint, különféle háziállatokat tartottak és pedig a négy lábúak közül szerepel a ló, öszvér, szamár, szarvasmarha, juh, kecske és a sertés.

Argos síkján igen nevezetes lótenyésztés volt, a miért is a vidék a „lótápláló“ melléknevet nyerte. Továbbá híresek voltak a nagy termetű, tüzes, alig fékezhető thessaliai lovak; innen származott Nagy Sándor Bucephalusája is.

Ithakában, Odysseus hazájában, a hegyes vidékre való tekintettel, csupán szarvasmarha, juh, kecske és sertés tenyésztést üznek. Ezen okból utasítja vissza Telemachos, Menelaus ajándékát, a három tüzes paripát s kér inkább ékszer helyett.¹

A lovat csupán harcászati és futtatási célokra használják; de a csatatéren korántsem a mai értelemben, mert a lovas csapatok szervezése sokkal későbbi keletű. Akkoriban

¹ Ov. IV. 600.

Mindezt nem azért hoztam fel, mintha az ugart feleslegesnek és kiküszöbölendőnek tartanám, ellenkezőleg, mint fennebb említém, inkább barátja vagyok, csak tudunk kell azt, hogy módunkban van az ugarnak előnyeit másképp pótolni, sőt növelni anélkül, hogy egy termetet elveszítsünk. És a kérdés mindig csak az, hogy nem kerül-e az többbe, mint az ebből előálló értéktöbblet. Különbösen meg kell jegyezni, hogy az ugarnak a tisztelt cikkirő útmutatásai szerint való kezelése, amikor 4—5-ször szántunk, közben boronálunk, extirpálunk és kultiválunk és ami bizonyára ideális és tökéletes munkát és talán termést is eredményez, nem engedi meg az igaerőben való takarékoskodást. Ha így kezeljük az ugart, nem tarthatunk kevesebb igaerőt, mintha akár ugar nélkül dolgoznunk.

Dr. Kürti Dezső.

A tengeri termelés különböző módjairól.

A tengeri hazánknak olyannyira kedvelt s áldásos terménye, hogy nincsen gazdaság, ha még oly kicsiny is, a hol csak az éghajlat megengedi, hogy tengerit ne termeljenek.

Hát még a nagy birtokokon óriási területet szokott elfoglalni s mily gazdag terméseket szolgáltat. Egy növényünk sincsen, mely oly ritkán hagyná cserben a gazdát, mint a tengeri; simul az éghajlatunkhoz, jól eltűri a hosszú szárazságot, s megterem mindenféle talajon, különböző művelési mód mellett: megérdemli tehát, hogy néha-néha róla is beszéljünk.

Nagyban termelve köztudomás szerint sok munkás kezét igényel a munkája, de ezen már ma könnyen segíteni lehet a fogatos vagy általában divó részes műveléssel. Ezek egyikét vagy másikat szokták alkalmazni a nagy gazdaságokban. A tiszta jövedelem szempontjából minden újítás, amely bármily kis mérvben is hivatva van olcsóbbá tengeri termelést, vagy fokozni annak hozamát, oly kiterjedt mérvben üzött gazdasági rendszer mellett jelentékeny hasznosítható a gazdaság jövedelmében. Ezidőszerint két egymással ellentétes művelésmód versenyeznek egymással,

a régi kézi művelés és a fogatos művelés. Azután a sima és töltögető művelés módok.

A tengeri felett könnyű határozni a gazdának, a hol könnyen lehet részes munkásokat kapni, teszem azt mint nálunk itt Erdélyben, de másként van ez a Királyhágón túl, hol a szakmány illetve napszám drága, ott önmagunknak kell segíteni magunkon lófogatok által. Helyettesítjük a kézierőt a lóerővel. Az eredmény, mint azt több helyről összegyűjtött tapasztalat mutatja, akárhányszor a fogatos művelés mellett szól. Kézierővel kétségkívül jobb munkát adhatunk a földnek s több termésre is számíthatunk ehhez képest egyforma talajviszonyok között, de a fogatos művelés olcsóbb.

Egy nagy magyarországi uradalomban, hol 4 évig segéd-tisztelkedtem, a hol nagy intelligenciával vezették a növénytermelést, következőképp lett művelve a tengeri földje. Még a tengeri kikéltése előtt meglelt fogasolva a föld, egyszer vagy kétszer, ahogy a körülmények azt megkívánták, azután mintegy 8 nappal a boronálás után lókapával sekélyen meglelt kapálva, s 10—12 nap múlva következett a mélyebb kapálás, az első kapálásra keresztbe, ugyancsak lókapával.

Ezen műveletek után még két töltögetésben részesül a tengeri, egy sekélyebb és egy magasabb töltögetésben, töltögető (halmozó) ekével.

Megjegyzem 1., hogy minden munkálat a tengeri földön igen jókor lett teljesítve, 2., hogy a lókapá munkáját még kézikapával is egészítettük ki.

A sima művelés barátai, megjegyzendő, hogy ezidőszerint még ugyancsak kevesen vannak azt szokják érvvül felhozni, hogy a simán művelt talaj több nedvességet tartalmaz, sűrűbben vethető, s nagyobb terméseket ad, sokan hivatkoznak az amerikaiak példájára, hogy ők is úgy művelik a tengerit. Tagadják azt, hogy a töltögetés megvédené a növényt a szelek ellenében, sőt hátrányosnak tartják, hogy a növénygyökerei körül a földet elveszik s a szár tövek körül halmozzuk össze s így a gyökereket fedő réteg vékonyabb lesz, s állítják, hogy a laposan művelt tengeri jobban kiállja a nagy szárazságot, mint a feltöltött,

a lovakat harci kocsik elé fogták, melyeken a katonák állottak, onnan hajítva a dárdákat az ellenség felé.

Minden olyan munkát, melyet nálunk a ló végez, a régi görögöknél a bika és az öszvér végezték. A bika különösen nagy szerepet játszott s Hesiod a földműves családtagjának nevezi.

A szamarat eleinte alig ismerték, úgy, hogy Homer is csak egyszer említi az Iliásban; később azonban nagyon megkedvelik és okos, türelmes, szorgalmas házi állatnak mondják, „a mely segít a házi dolgokat végezni“, malmot, kutat hajt és zsákkal a hátán kíséri vásáros napokon gazdáját a piacra.

Kecskét, juhot megszámlálhatlan mennyiségben tartanak s a disznóhús nagy szerepet játszik ételnemük között.

A baromfitenyésztést oly nagy fontosságúnak ismerik, hogy barmainak számáról ítéli meg egy-egy ember gazdagságát, sőt barmokban fejezik ki egyes dolgoknak az árát. Így például Odysseus ápolónője, Eurykeia husz szarvasmarha árán vásároltatott.

Az árkádiai pásztorletről annyi dicsőítő dal maradt fenn számunkra, hogy az, a képzelet egyik legszebb alkotásaként tűnik fel előttünk ma is, a hol az emberek édenkertben élnek. Azonban a költészet, mint rendszeren, az árkádiai énekekben is a képzelet szárnyain száll tova és nem felel meg teljesen a valóságnak, mert a hőskör pásztorának élete, hőskörnek megfelelő veszedelmes élet volt. Hiszen a Balkán-félsziget hegyei között még ma sem biztos az élet, pedig ma már csak rejtett emberi gyilkoktól kell tartani, míg akkor a barlangok farkasok és oroszlánok vérengző karmait rejtették magukban. A pásztorok hatalmas dárdákkal valának felfegyverezve és bojtárok és kutyák állottak rendelkezésükre igen gyakran megtörtént, hogy nemcsak a vadakkal, hanem a szomszédos törzsekkel is, kik éjjel szoktak a nyájra törni: egész harcot vívtak meg.

Ily körülmények között nem csodálkozhatunk, hogy miért magasztalják annyira Eumaios disznópásztort például és honnan ereda hasonlat a király és a pásztor s a nép és a nyáj között?

Mindennemű, vizben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalatnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

s hogy ennek következtében a mélyen porhanyított s jól mivelt talajban a tengeri lapos mivélés módja ajánlatosabbnak tartatik, mint a szokásos.

A tengeri sima művelése azt hiszem, nálunk sohasem fog általánosságban elterjedni, mert bajos bebizonyítani azt, hogy a simán művelt tengeri több termést hoz. Ha sűrűbben lesz vetve, hozhat, de akkor, ha a másikat sűrűbben vetnék, az is többet hoz. Továbbá igen természetesnek találja mindenki, hogy minden felnyult száru növény feltöltögetessék. Igaz, hogy sokan tapasztalataik után azt mondják, hogy csak nedves talajon van határozott haszna a töltögetésnek, egyebütt kérdéses marad. Ott, t. i. a nedves talajon szárítjuk eképp a földet, (a halmokat, a gerinceket.)

Az a több munka, mivel a töltögetés többbe kerül, mint a kapálás, számot alig tesz ki, kivált ha az töltögető ekével lesz teljesítve. Makry S. azt állítja, hogy nedves esztendőben a különbség a két mivélési mód haszna közt talán nem lesz oly szembeszökő, de száraz esztendőben a simánmivélés kétségtelenül nagyobb hasznot hajt. Most merül fel azon igen érdekes kérdés, hogy lehet-e előnyösen helyettesíteni a tengerinél a kapálást a töltögetés által? Ezt tapasztaltam a fennebb említett uradalomban, hol a kapálást fogas boronával pótoltuk, s azután kétszer töltögettük a tengerit. A fogasolás következőleg hajtatik végre: midőn a tengerinek harmadik levele kibujt, vasfogással hossz- és keresztbe jól megboronáltattuk a földet. Ha ki is hűz a fogas egyes szájakat a tengeriből, az nem tesz semmit, hiszen úgyis sűrűbben kell, hogy vessük, tehát az kárral nem jár, mert csak a felesleges növény megy ki úgyis. A fogasolást akkor kell végrehajtani, midőn a talaj nem nedves, hanem porhanyó állapotban van, és erre jó nehéz boronákat kell alkalmaznunk, hogy a fogak jó mélyen hatoljanak be a földbe ha kell nehezéket teszünk a boronákra. Azt tapasztaltuk, hogy a boronálás tökéletesen pótolja a kézi kapálást. A kézi kapálásnak van egy hátránya és pedig az, hogy a kapáláskor a tengeri növény gyökerei többnyire megcsönkittatnak, míg ha fogasoltatik, akkor

megkímélve maradnak a gyökerek. Ezen mivélet a nevezett uradalomban azt bizonyította be, hogy az ekkép mivelt tengeri mind költségkímélés mind siker tekintetéből, a kézzel munkáltat határozottan felülmulta.

Nagy súly lett fektetve természetesen arra, hogy a talaj jól elő legyen készítve, azon földterület, a hová következő évben a tengeri lett szánva, a tarló sekélyen alá lett szántva és ennél fogva a földön kihullott gyommagvak kikeltek, ősszel aztán rendes mélyen lett a föld megszántva. tavasszal vetés előtt meg lett gruberezve és így lett a tengeri géppel elvetve.

Itt minálunk a tengeri ily mivélési módját nem alkalmazzák, mivel az legnagyobb-részt harmados mivélésre lesz kiadva. A töltögetést mindenütt alkalmazzák, azt gondolván, hogy ezáltal a nagy szelek nem tesznek annyi kárt a tengerinövényben, pedig ebbe nincs igaza senkinek sem, mert a feltöltögetett tengeri szálát is éppúgy eldönti a nagy a szél, mint a simán hagyottat. Nem a töltögetésnek tulajdonítható egyedül és főképp a növény gazdag fejlődése s csöképzőse, hanem a talajnak, a porhanyításnak, a gyomirtásnak, és az időjárásnak.

Valamint, hogy a töltögetés elhagyása sem befolyásolja annyira a termést, hogy feltűnő nagy különbség támadna eképp. Igaz, hogy a töltögetés valamivel lassabb munka, tehát drágább mint a kapálás, de nem sokkal. Töltögető ekével még egyáltalán e munka eléggé olcsón végezhető. A töltögető eke után járattunk egy fiut, aki az esetlegesen földdel túl elhordott tengeri szájakat megigazgatja. Aki nem hive a töltögetésnek, az rendesen azt is felhozza, hogy ottan jobban kiszárad a talaj. Igaz, hogy a felhalmozott föld kiszárad, de alatta meg nyirkosan marad. Mindennek dacára azért laza, köves, homokos talajon mégis van némi haszna a töltögetésnek, de ott is csak az esetben, ha az kellő módon történik, tudniillik úgy, hogy a halmok ne hegyesek, hanem széles, lapos felületűek legyenek.

Dlóssy Imre.

Áttérünk végre a szárnyasokra, a melyek közül Homernél csak a liba van felemlítve, de nem mint szárnyespecsenye, hanem mint diszállat. Így Penelope udvarán húsz libát tart, a melyek őt gyönyörködtetik.

A régi görögöknél a liba nem csak diszmadár, hanem egyszerűs mind a legfőbb éberség jelképe is, úgy, hogy a jó házi asszonyok sirkövére megtiszteltetésképen libának az alakját vésték.

Homer említi még a galambot, de csak vad állapotában; Sophokles azonban már mint általánosan elterjedt házi szárnyasról beszél róla és mivel Aphrodité szent állatja volt, különösen az ő templomainak környékén tenyésztetett.

A kakast és a tyúkot a görögök csak kevéssel a perzsa háborúk előtt ismerték meg.

A pávát soha sem tekintették házi szárnyasnak, hanem Hera templomai számára tenyésztették s a pompa tökéletessége gyanánt bámulták.

Ismerik már a hőskor szülöttjei a méhet és annak hasznát is; azonban kasokban még

nem tenyésztik, hanem felkutatják a rajokat a faodukban s rendes időközökben szedik a mézet és viaszt. Sőt tudomásuk van már a herék létezéséről is, „melyek dologkerülőek és felfalják a szorgalmas munkások által gyűjtött mézet.”

Gyakorolják már a halfogás mesterségét is, úgy hálóval, mint horoggal; de azért haltenyésztést még nem űznek s különösen azért, mert a halat nem sokra becsülik s az csupán a köznép táplálékául szolgál.

Ime, itt a képe a görög kőskor földművelése és állattenyésztésének! Azóta már nagyot fordult a világ, a hősök ezredévek óta porladnak, megtör Penelope szép szemének sugára s csak a világtalan nagy költő szel-leme él már műveiben közöttünk; szét dőlt minden a régi nagyságból s Akropolis romjain elmerengve, eszünkbe jut mindaz, amit multja dicsőségből tudunk; de ha végig tekintünk a vízteren, lombtalan, pusztá téren: bizony-bizony alig merjük hinni azt, hogy itt valaha a földművelés eldorádója volt!

(Vége.)

Néhány szó a székely-kereszturi bika-vásár előtt.

Udvarhelyvármegye végre hosszas, nyomoruságos kinlódás után újra szabad állatforgalommal bír, úgy, hogy már nemcsak a február 28—márc. 1-őre eső bikakiállítás és vásár, de az azt egy héttel megelőző rendes országos vásár is meg lesz tartva. A felhajtás az előjelekből ítélve, semmi esetre sem lesz kisebb, mint az előző években, sőt remélhetőleg a természetes fejlődés hányadával nagyobb.

Keresletben — ha tekintetbe vesszük Nagy-Küküllő vármegye vagyonos szász faluit, melyek részben a tarka marha tenyésztésére áttértek — valószínűleg hátramaradás fog beállani, de azt némileg kárpótolja az, hogy az állattenyésztési felügyelők száma egygyel meg szaporítottván, az erdélyi részekben a bika-vizsgálato remélhetőleg szigorúbban lesznek keresztülvive s ugyancsak most teszi le vizsgáját az államosított állatorvosok kara, hogy képes-e a nép gyarapodását célzó intézkedésekbe befolyjni, avagy csak állategészségügyi fiáncoknak bizonyulnak-e?

Kereset fokozását várhatjuk a földmiv. miniszter székelyföldi kirendeltségétől, mert hisz Sándor János tudatában van annak, hogy a Székelyföld fellendítése az állattenyésztés felvirágoztatásával számban és minőségben egyenes arányban áll.

Különösen örvendetes lenne, ha Maros-Torda vármegyében ez irányban valami történnék, mire reményünk lehet, mert a megye új és teljesen szakértő állattenyésztési felügyelőt kapott. Bizony eddig — tekintettel, hogy ott a tehénanyag a legjobban áll — aránylag az apaállatok a legrosszabbak az egész Erdélyben.

No de az Uristennek is kellett 7 nap, míg a világot megteremtette, hat igen sokat ne várjunk, mástól éppen nem.

Legbiztosabb bázis, a mit önerőnkől érünk el és mint ilyen felhozható, a szegedi, budapesti és pozsonyi kiállításokon az erdélyi magyar-szürke marha állandó megjelenése és az az érdeklődés, ami a Királyhágón túli tenyésztők részéről egyes vásárlásokban nyilvánul, de még az ország határán túl Ausztriából is vevő jelentkezett éppen a nálunk annyira protegált nyugati marha felfrissítése céljából.

Míg nyugaton előre törünk, Gaál Gyula bukaresti m. kir. földművelési miniszteri szak-tudósító jelentéséből látjuk, hogy oda való exportunk azzal az indokolással, hogy oda való anyagot kell önmagából javítani, de gondolom, leginkább ellenszemből, megakadt.

Sajnos, hogy állategészségügyi okokból nem sikerült a földművelésügyi miniszter jóindulatú kísérletére éjszak, azaz Oroszország felé a piacot megszerezni, kísérletet tenni.

A földművelésügyi miniszter páratlan jóindulata mellett igazán érthetetlen, hogy épp abban az évben, mikor már a székelység fel-segélése elvben el volt határozva, redukálták az apaállatok beszerzésénél az engedmény százalékot és ezen első sorban most már székely marhánál megindokolt kérésünkre sem adnak nagyobbát mint a nyugatinál.

Pedig ha a különbséget a keleti és nyugati bika ára közt a vételnél és eladásnál figyelembe vesszük, ez nemcsak méltányos, de jogos is.

Ugron Zoltán.

BUDAPEST,

V. Nádor-utca 2.

Fodor József butorgyáros

cs. és kir. udvari szállít
kárpitós és diszitő.

KOLOZSVÁR,

Szentegyház-utca 6.

(Status-palota.)

Kolozsvárt, Szentegyház-utcai raktáiraiban állandóan nagy választék saját műhelyemben készült izléses és szolid kivitelű ebédlő, hól, szalon, férfi és leány szoba berendezésekből, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Teljes lakásberendezések vállalata rajzok szerint is, szigoruan stylszerű kivitelben.

Lelklismóretes kiszolgálás.

Mérsékelt szabott árak.

922.

Mikor teregessük el és szántuk alá az őszzel kihordott istállótrágyát?

A gyakorlati gazdák túlnyomó része azon eljárást tartja leghelyesebbnek, ha a késő őszzel vagy a tél elején a szántóföldre kihordott istállótrágyát azonnal szétteregeti és alászántja. Ennek a nézetnek helyességét a teoretikai okoskodások is csak támogatják. Az istállótrágyának a talajt lazító, valamint a talajban foglalt nehezebben oldható tápanyagokra gyakorolt feltáró hatása legjobban csak úgy érvényesülhet, ha a trágyát lehetőleg frissen azonnal aláhozuk.

Az istállótrágyának ammoniak alakjában jelenlevő vagy legalább is rövid idő múlva azzá változó nitrogénje a talajnak nagy abszorbeáló képessége miatt legalább is éppoly jó helyen van a talajban, mint a jól kezelt trágyatelepen. A trágyának azonnal foganatosított alászántása iránt első tekintetre csak az okozhat aggodalmat, hogy a friss trágyával a salétrompusztítást elmozdítjuk. De ha tekintetbe veszünk azt, hogy késő őszzel vajmi kevés salétrom van és képződik a talajban, ez az ellenvetés is nagyon meggyengül. Magában a friss istállótrágyában nincs salétrom, a benne foglalt ammóniakból pedig a hűvös hideg időjárásban oly lassan képződik és oly kis mennyiségben salétrom, hogy lényeges veszteségek az istállótrágyában a talajba hozott nitrogénből salétrompusztítás által nem állhatnak be. Fogyasztólag hathat ellenben a talajba hozott istállótrágya a már a talajban esetleg meglévő salétromra; de ez sem lényeges baj, mert egyrészt csak kevés lehet ez a salétrom, másrészt azt amúgy is elveszítjük, mert a téli csapadék ezt a mélybe mossa. Különböztetés manapság a salétromfogyasztó talajbaktériumokról táplált túlzott nézeteket már higgadtabb felfogás váltotta fel s így a priori misem szólhat a trágyának azonnal foganatosított alászántása ellen.

Mégis tétettek a gyakorlat részéről oly egyes kivételes megfigyelések, melyek szerint az azonnali alászántás helyett jobb volna az istállótrágyát több hónapon át a szántóföldön finoman elteregtetve hagyni és csak alapos elkorhadása után alászántani.

Általánosítani ezen megfigyelést azonban nem lehet, speciális viszonyok közt lehet jogosultságuk, de általánosságban nem; ez ellen szól az, hogy az esetek túlnyomó számánál az azonnali alászántás bizonyult hatásosabbnak és ez divik majdnem mindenütt, már a mennyire azt a rendelkezésre álló igrás erő és az időjárás is megengedi.

Mint a legtöbb gyakorlati kérdésnél, úgy ennél az egyénél sem lehet végérvényes szabályt felállítani, mert a követett eljárás nagyon is függ a helyi és talajviszonyoktól. Ha nem is végleges megoldást, de mégis tájékoztatást nyújtanak eme kérdés elbírálására ama kísérletek, melyeket *dr. Remy* tanár a berlini gazdasági főiskolának kísérletügyi és baktériológiai intézetén gyakorlati gazdák belevonásával 1902-ben végzett.

Az idevonatkozó kísérleteket nyolc német gazdaságban végezte 4-5, egyenkint 25 ár nagyságú és tavasszal burgonyával beültetendő parcellákon a következő tervszerűen:

1. parcella: istállótrágya nélkül;
2. parcella: a kihordott friss istállótrágya azonnal elteritendő és alászántandó;
3. parcella: a kihordott friss istállótrágya azonnal elteregtetendő ugyan, de tavaszig alászántatlanul marad;

4. parcella: az istállótrágya a parcellán egy rakásra fuvarozandó és letiprással, valamint földdel való rétegezéssel és beföldeléssel konzerválandó, tavasszal elteregtetendő és a 3. parcellával egyidejűleg alászántandó;

5. parcella: ellenőrzés miatt kivánatos és éppúgy kezelendő, mint a 3. parcella.

Trágyának minden egyes parcellán a bizonyos időközökben egyforma takarmányozással egyenlő számú szarvasmarha után nyert

trágyamennyiség használandó. A normális trágyaadagnak 140 trágyanap (napok száma $\times$ az állatok számával) alatt nyert trágyamennyiség iratott elő.

A kísérletezők figyelmét különösen a következő szabályok szigorú betartására hívták fel:

a) a kísérlethez szükséges trágyamennyiség előállítását az állatállományban és a takarmányozásban kerüljék a változtatásokat;

b) a talaj megmunkálása az összes parcellákon egyforma legyen, különösen akkor, mikor a 2. parcellán őszzel alászántják az istállótrágyát, ugyanekkor ugyanúgy a többi parcellát is szántásuk meg; nemkülönben a 3. és 4. parcellák tavaszi szántásánál a többi parcellákat is szántásuk fel.

A burgonyaféleségnek megválasztása teljesen a kísérletezők belátására volt bízva, nemkülönben meg volt engedve a műtrágyák alkalmazása — kivéve az erős nitrogéntrágyázást —, valamint esetleges konzerváló szerek felhasználása az istállótrágyánál.

A kísérletek a következő gazdaságokban volt folyamatban:

1. dahlemi koronauradalom áteresztő vályogos homokon;
2. Wartenbergen homokos vályogon;
3. Grossbehnitzen áteresztő vályogos homokon;
4. Althaus-Leitzkau áteresztő, kevés vályoggal kevert homokon márgaaltalajjal;
5. Löhmen homokos vályogon, vályogaltalajjal;
6. Wesendahlban homokos vályogon;
7. Krummenseeban áteresztő homokos vályogon;
8. Craynban humózus vályogon.

Ahelyett, hogy az egyes kísérletek hozsadalmas és fárasszó ismertetésébe bocsátkoznánk, röviden csak azok eredményét foglaljuk a túlóldali táblázatban össze.

Amint a táblázatból tisztán látható, az őszzel elteregtetett és azonnal alászántott istállótrágya bizonyult a leghatásosabbnak, ez emelte a terméseket a legnagyobb mértékben. A burgonyatermésfokozását illetően, csak a wartenbergi kísérlet tesz kivételt, de ez annál kevésbé határoz, mert itt a trágyának jóformán semmi hatása sem volt.

Sorszám	A kísérlet helye	A hektáronkénti burgonyatermés mmázsákban ¹⁾			
		istállótrágya nélkül	őszzel szántva alá az istállótrágyát	tavasszal szántva alá az őszzel elteregtetett istállótrágyát	tavasszal szántva alá a télen át komposztított istállótrágyát
1	Dahlem	138.0 (17.3)	167.6 (16.2)	147.6 (16.0)	151.3 (16.6)
2	Wartenberg	211.4 (14.3)	218.0 (14.5)	223.2 (13.9)	227.2 (13.9)
3	Grossbehnitz	123.7 (13.9)	188.4 (13.5)	164.1 (12.4)	153.7 (13.3)
4	Althaus-Leitzkau	137.4 (—)	182.4 (—)	169.2 (—)	145.0 (—)
5	Löhme	166.0 (17.2)	220.0 (16.8)	208.0 (16.6)	176.0 (15.3)
6	Wesendahl	254.1 (19.5)	294.9 (17.9)	283.5 (18.6)	264.7 (19.2)
7	Krummensee	172.0 (17.1)	244.0 (16.9)	178.0 (16.9)	230.0 (17.7)
8	Crayn	236.7 (20.3)	264.8 (20.3)	252.3 (19.2)	257.0 (18.8)
	Átlag	179.9	222.5	203.2	200.6

Sorszám	A kísérlet helye	A hektáronkénti keményítőhozam mmázsákban			
		istállótrágya nélkül	őszzel szántva alá az istállótrágyát	tavasszal szántva alá az őszzel elteregtetett istállótrágyát	tavasszal szántva alá a télen át komposztított istállótrágyát
1	Dahlem	23.9	27.2	23.6	25.1
2	Wartenberg	30.2	31.6	31.0	31.6
3	Grossbehnitz	17.2	25.4	21.0	20.4
4	Althaus-Leitzkau	—	—	—	—
5	Löhme	28.6	37.0	34.5	26.9
6	Wesendahl	49.6	52.8	52.7	50.8
7	Krummensee	29.4	41.2	30.1	40.7
8	Crayn	48.1	53.8	48.3	51.6
	Átlag	32.4	37.0	34.5	35.3

A 3. és 4. parcellák termése azonban nagyon változó; négy esetben a 4. parcella burgonyatermése felülmúlja a 3. parcelláét, az átlag körülbelül egyforma.

Hogy milyen befolyással van a kihordott istállótrágyának kezelése a szántóföldön annak hatékonyságára, azt mutatják a terméstartományok a trágyázatlanul szemben:

¹⁾ Zárjelben a keményítőtartalom százalékokban.

1. az azonnal elteregtetett és alászántott istállótrágya hozott . 42.6 q terméstartományt;
2. az azonnal elteregtetett, de csak tavasszal alászántott istállótrágya . . . . . 23.3 " "
3. a télen át komposztított és tavasszal alászántott istállótrágya . . . . . 20.7 " "

Ha a hektáronkénti keményítőtermést tekintjük, az eredmény az istállótrágya javára kevésbé kedvező különösen ha az őszzel alászántott istállótrágya hatását tekintjük. De ezt könnyű megmagyarázni. Az istállótrágyával szaporítjuk a talajban a nitrogént, mely ismét a burgonya vizeztartalmának fokozásával annak szárazanyag- és keményítőtartalmát csökkenti. Hogy a 2. parcellán rendszerint jobban csappant meg a keményítőtartalom, mint a többin, éppen ez bizonyítja azt, hogy az azonnal elteregtetett és alászántott istállótrágya nitrogénhatása a legnagyobb.

Végeredményében azonban mégis a 2. parcella hozta a legnagyobb keményítőtermést.

Hasonló viszonyok közt tehát, vagyis mikor arról van szó, hogy *könnyű vagy közép-kötött talajon kapás alá őszzel vagy a tél elején trágyázzunk, az istállótrágyának azonnal foganatosított elteregtetésével és alászántásával fogjuk a legnagyobb hatást elérhetni.*

Hogy miként viselkednek ezzel szemben megint a nagyon laza vagy túlkötött talajok, hogy milyen befolyással van az évszak, valamint az időjárás, hogy milyen azután az utóhatás. ezek mind olyan kérdések, melyeket a közölt kísérletek egyelőre legalább még nem érintettek.

Közlő: Gyárfás József. (M. Sz.)

A romániai gazdasági életet érintő kormányintézkedésekről.

(Gaál Gyula a magy. kir. földművelésügyi miniszter bukaresti gazdasági szaktudósítójának jelentése.)

I.

Ha vizsgálat alá vetetik Románia tulajdonképpen mezőgazdasági kezelés alatt álló 5.216.000 hektárnyi területén az egyes termények százalékos arányban hogy oszlanak el, a következő eredmény mutatkozik:

Tengeri	41.7 %
Buza és rozs	33.1 "
Árpa és zab	15. "
Répcse és len	5. "
Köles és tártárka	2. "
Mesterséges kaszáló	1.5 "
Kereskedelmi és kerti növények	0.8 "
Hüvelyesek	0.6 "
Burgonya és cukorrépa	0.3 "
	100 %

Ezen számok magokban mutatják, mennyire igénybe van véve a föld szemes gabona és általában a talajt nagyobb mértékben igénybe vevő vetemények által, míg a

talaj minőségét javító vagy éppen visszapótló növények részére úgyszólván semmi hely sem marad, és hogy egy a növények egészséges fejlődését elősegítő vetésbeosztás teljesen ki van zárva. A kép természetesen nem tökéletes, miután az ugarnak hagyott terület a számításban egyáltalán nem szerepel, nem foglaltathatván a fenti 5.216.000 hektárnyi területben, mert az a tényleg 1901-ben bevetve volt területek összegezésének eredménye, te-

hát a legelőre kimutatott 950,000 hektárban keresendő, miután az ugar tényleg főleg legeltetési célra használtatik. Ha ennek fele állandó legelőnek vétetik, a másik fele pedig az eke alá kerülő ugarlegelőnek, akkor is az ugar az így meg bővített termőterületnek csak 8%-át tenné ki, s világos, miszerint nem elegendő az előbb kimutatott erőltetett szemtermelés ellensúlyozására, különösen mikor a trágyázás majdnem ismeretlen dolog az országban és a szalma nagyobbrészt eltűzetetik.

A számítás pontos nem lehet, miután kataszter nincs és az egyes kerületek s az ország kiterjedése csak a földhivatal által eszközölt becslések alapján van kimutatva. De a tapasztalat is azt mondja, hogy a kisbirtokosok földjein, melyek pedig a földbirtok legnagyobb részét kiteszik, alig hagyatik ugar, a nagyobb birtokosoknál pedig általában, különösen mióta a repcetermelés nagyobb kiterjedést nyert, a birtok 10—15%-a marad csak ugarnak, mely terület a szomszédbeli kisbirtokosoknak legeltetésre bérbe adatik.

Hogy ezen gazdálkodási mód már jelenleg nem érezteti káros hatását nagyobb mértékben, nemcsak a romániai föld általában rendkívül gazdag termőerejéből magyarázható, hanem abból is, hogy a szemtermelés ily nagy kiterjedése még nem oly régi eredetű, hanem kezdetét vette a közlekedési utak tökéletesbedésével együttesen azon korokban, mikor az állattenyésztés kivétel hiányában rohamosan visszament. Így számos erdő és legelőterület van most eke alatt, melyek csak egy vagy két évtizeddel ezelőtt töretek fel és még őserőnek örvendenek, míg a korábban használatban lévő területek szinte kiméletesebben voltak kihasználva mint most. A parasztföldeken a kimerülés jelei már sok helyen mutatkoznak, de inkább a rossz kezelésnek tulajdonítatnak, s Románia nagy részében, a régi Oláhországban, a paraszt nem is él annyira a maga földje után, hanem az ővénél nagyobb területet részért veszi ki a falubeli földbirtokostól, miután a már kiszarolt és rosszul kezelt földjének terméséből nem is élhetne meg. Ezért is az ország ezen részében az átmenet intenzívebb kezelésre már azért is roppant nehezen fog megtörténni, mert eltekintve az ehhez szükséges tőke és gazdasági cselédség hiányától, ezen rendszabály által a kisbirtokos lakosság megélhetésének alapja egyenesen elvonatnék.

Megjegyzendő még, hogy majdnem az egész országban a kisbirtokosoknál is néhány év óta el vannak terjedve a legújabb szerkezetű Sack-rendszerű ekék, a nagybirtokosoknál pedig több mint 20 gőzeke garnitúra van munkában, így az előbb csak felületesen munkált föld mélyebben fekvő, még fel nem használt rétegei kerültek pár év óta a felszínre, mely körülmény, párosulva a föld csodálatos termőerejével, megengedi, hogy az ország nagy részében egy ideig ezen rendszer mellett még sikerrel folytatható a gazdálkodás.

A statisztikai adatokból ítélve, semmi jel sem mutat arra, hogy egy okszerűbb gazdálkodási irány kezdődne. A mesterséges kaszálók, a burgonya területe az utolsó öt évhez képest inkább visszament, a cukorrépának szánt terület a gyárak kénytelen üzemredukciója következtében az 1901. évi 12,000 hektár helyett felényire szorított le. A takarmányrépa egyáltalán nem szerepel.

Azonban nem hiányoznak egyes nagyobb birtokosok, kik birtokaikkal maguk foglalkozván, a gazdálkodásnak újabb más irányt kísérnek adni, tejjgazdaságokat rendeznek be városok közelében. Ióherét, lucernát, takarmányrépát természetnek és trágyázási kísérleteket tesznek, igaz, hogy nagyon csekély kiterjedésben; de valószínűen követőkre fognak találni. Két ilyen birtokos az állami birtokok példájára, mely terményeit, különösen bort néhány év óta egy Bukarestben felállított üzletben saját cégére alatt árusítatja, ez évben Bukarestben üzletet is alapított, melyek-

ben birtokaik terményeit, lisztet, sajtot, gyümölcsöt, magvakat közvetlenül árusítják.

Ez kezdetnek nem sok, de szakítás mégis az itt divatban levő s elterjedt azon bagymánnyal, mely a földbirtokot jövedelmi forrásnak tekintette, mely elég, ha beadja a várt jövedelmet s azzal közelebbről foglalkozni nem szükséges.

A gazdasági kérdések és különösen a szakoktatás iránt való hathatós gondoskodás jelét mutatják a következő kormányintézkedések is. Az országban már létező a földmiveliskolánál a közoktatásügyi miniszter által behozott új szabályzatot kívül, mely a kisbirtokosok fiainak felvételét és az iskola földjeiből való tiszta jövedelemben való részesítését tárgyalja, ezen miniszter egy nagyon figyelemre méltó rendeletet adott ki. Hangsúlyozva, hogy az iskolának az élethez kelvően alkalmazkodni, a kiválóan földmivelésre utalt Romániában a középiskolák legalább egy részének az abban tanuló ifjaknak fogalmat kell adni arról, mivel azok egy nagy része az életben később foglalkozni fog; ezért két reállyceum négy felső osztályában hetenkint három órai tanidővel egy gazdasági tanfolyamot szervez, melynek feladata lesz a mezőgazdaság alapfogalmaival a tanulókat megismertetni, kilátásba helyezve, hogy ezen elméleti oktatás kirándulások, tanulmányutak alkalmával gyakorlati háttérrel is kapjon.

Egy másik rendeletben, mely gazdasági szempontból szinte figyelmet érdemel, felhívja ugyanazon miniszter a néptanítókat arra, hogy a reá bizott ifjuságnak mindenben például szolgáljon, így öltözékében is, s miután kívánatos, hogy a falusi nép nemzeti, esztetikai és egészségi szempontból megmaradjon az ő megszokott s nagyobbrészt háziiparral készült nemzeti ruházata mellett, ajánlja a tanítóknak, hogy falujabeli öltözetben járjon s tanítson, s így adja meg tanítványainak is a jó példát, nehogy azok is a városi kozmopolita divatban keressék az elérendő célt.

A közgazdasági miniszter a maga részéről az állami gazdasági szakiskolánál, állami mintagazdaságokban és gyümölcskertekben a következő újításokat hozta be rendeletileg.

Ezen intézetek felhatalmaztatnak és felhivatnak meghatározott számú fiatal munkásokat három évi időtartamra a következő feltételek mellett elfogadni: azoknak román állampolgároknak s kisbirtokosok fiainak kell lenni, a 16-ik és 25-ik életév közt, kik az elemi iskolát elvégezték és erős testalkattal bírnak. Kapnak havonta 30, esetleg 40 lei fizetést és teljes ellátást, s a gazdaságokban alkalmazott többi havimunkás vagy napszámossal együtt tartoznak az előforduló összes munkákat teljesíteni, s különben ugyanazon elbánásban részesülnek, mint ezen munkások, s így megtanulják gyakorlatilag azon munkákat, melyek az illető intézetben foganatosítottatnak.

Minden két hétben az illető intézetek vezetői a végzett munkákról gyakorlati előadást is tartanak, annak célját magyarázva és a munkálatokat bírálva. Az öt téli hónapban a munkások azonkívül hetenkint háromszor elméleti oktatásban is részesülnek, mely az intézet különböző jellege szerint változik, de csakis gyakorlati dolgokra vonatkozhatik. Az év végén a miniszterium kiküldöttje előtt vizsgálatok tartatnak, és a harmadik év végén egy záróvizsga, melyről az illető bizonyítványt nyer annak felemlítésével, hogy melyik szakban van különösen kiképezve.

A tanítást az illető intézetek igazgatói, illetve vezető teljesítik. Összesen 198 ilyen munkás vétetik fel, fizetésük egy része pedig visszatartatván, az intézetből való távozáskor ezen összeg nekik kiadatik.

A rendelet indokolására különösen kiemeltetik, hogy a nagy költséggel fenntartott intézmények eddig még nem mutattak fel sok gyakorlati hasznot, és nem tudtak még a

gazdasági élet aktiv tényezőivé lenni, ezért történik ezen újabb kísérlet.

A métermérték alkalmazása tárgyában a közgazdasági miniszter elrendelte, hogy a gazdasági munkásokkal kötendő szerződésekben más méreteket a földre nézve, mint a hektárt és a terményekre nézve, mint a hektólitert vagy métermázsát alkalmazni nem szabad, és csak azon szerződések hagyhatók jóvá a községi tanács által, melynek jóváhagyása ezen szerződéseknek megkivántatik, melyek ezen méretek alapján vannak szerkesztve. Tekintetbe véve, hogy a földnél a régi mérték: pogon (körülbelül egy magyar hold) és felcsia (1 $\frac{1}{2}$ hektár) általánosságban el vannak terjedve, s a bírósági tárgyalásoknál is ezen méretek vannak használatban, az ürméreteknél pedig még a nagybani gabonakereskedelemben is -- eltekintve az egyéb használatban levő méretektől -- a chila (mintegy 7 hl), még nagyon használatban van, ezen rendelet, ha keresztülvitetik, az itteni parasztságnál és az aratásra bejövő külföldi munkásoknál sok nehézséget fog okozni.

A talaj és klimatikus viszonyok javítását célozzák a közgazdasági miniszternek következő rendeletei: Minthogy az erdők oktan elpusztítása következtében a hegyi folyók és patakok mentén tetemes kiterjedésű terület használhatlanná és pusztává vált és ez által a sebes folyású vizek képződését és kiterjedését előmozdította, melyek viszont mind nagyobb területet vonnak el a kulturától, ezen medrek szabályozása és partjaik célszerű befásítása veendő fogantatba, mely célból az állami erdőhivatalok felhívattak minden kerületekben fekvő ilyen jellegű vízfolyást térkép felvenni, annak kiterjedését jellegét leírni, hogy ezen összegyűjtendő adatok alapján a fentemlített munkálatok tervszerűleg fogantatba vehetők legyenek.

Egy másik rendeletben pedig ugyan-ezen miniszterium kimondja, hogy a mintegy 900,000 hektár területi állami erdősegekben a nagyszámú kopár, terméketlen vagy futóhomokterületek befásítását komolyan fogantatba akarja vétetni, miért is ugyancsak az erdőhivatalokat felhívja, hogy 1904. évi márciusig egy pontos kimutatást készítsen minden ezen területekről, valamint az eddig e tekintetben teljesített munkálatokról, s kimondja, hogy minden egyes befásítási munkálatnál előzetes kísérletek megejtése után tervszerűleg meg leendő állapítva, mily anyagokkal, milyen időközben viendő véghez a munkálat a rendelkezésre álló költségekhez mérten, melyek az e célra már meglevő alaphoz és az állami erdők évi jövedelmének 2%-ából állanak.

A vadászat emelése érdekében a közgazdasági miniszter folyó évi október hó 1-től való hatállyal a fogolyvadászatot az egész országban egy évre betiltotta.

A vadovás iránti gondoskodás teljes hiányában nagyon kétséges, hogy ezen rendelet keresztül fog e vitetni s ha keresztül vitetnék, lesz e annak hatálya, mert az ország legnagyobb részében oly kevés ezen vad, melynek állományát a miniszter az által emelni óhajtja és egyáltalán minden hasznos vad, kivéve a vándormadarakat, hogy több évi kimélet és a vadászati törvénynek egészen más módon való kezelése lenne szükséges, hogy egyáltalán Romániában — egyes, nagyon csekély kiterjedésű vidékek kivételével — vadászatról szó lehessen.

A fogolyvadászati tilalom következtében talán ezen vadnak Magyarországból való behozatala előnyösnek mutatkoznék, útjában áll azonban, hogy a vadkereskedések itt nem léteznek és a közönség csak a vaddal, házaló parasztoktól szokott vásárolni, kik e célból folyton vadásznak és a még meglevő állományt is kilövik vagy elfogják.

A kormány a vadászati törvény revíziójának eszméjével foglalkozik is és vadászjegyek kiadását tervezi, de még határozott

alakot az ügy nem nyert, pedig célszerű gondozás mellett Románia nagyon vaddus ország lehetne.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **A szalma mint trágya alkatrésze.** A melassze erőtakarmányok készítésénél a szalma értékes anyagot képvisel és ezért ezt inkább a jószággal etessük meg, mintsem almózársra használjuk. Az alom ma már kizárólag tőzegből készül és pedig úgy, hogy a mohatőzeget, amely nedves földeken, azok felszínén mohából, erikából, levelekből, szárazból és gyökérostokból áll, géppel széjjeltépetjük, az összes poralaku alkatrészeit kiszitáltatjuk és a maradékot, amely világosbarna rostos tömeget képez bálókban, sajtoltjuk. Ebből egyszer és mindenkorra az összes állásokban 15 cm. magas réteget teszünk és erre naponként és fejenként lovaknál $2\frac{1}{2}$, szarvasmarhánál 3, sertéseknek $\frac{1}{2}$ kgm. finom tőzegalmat szórunk. — A ló és sertésistállóban az almot naponként átforgatjuk, hogy a vizeletet egyenletesen szívódhassa be az alom s a trágyát két vagy három hetenként szállítjuk ki, — szarvasmarha istállóban pedig a tőzegalomra még egy vékony szalmaréteget szórunk s a trágyát naponta kivetjük. Ha a tőzegalom az istállóban teleivódott, lehetőleg minél előbb felhasználandó trágyázásra; ha azonban ez nem volna keresztülvihető, akkor be kell hinteni a tőzegtrágyát kajnittal, nehogy a hosszú ideig tartó állás folytán tápanyag veszteség álljon be. A tőzegalom használatának számos előnye van. — Nevezetesen a tőzegalom alkalmazásával az istálló levegője tisztán tartható; az állatok fekvő helye pedig mindig száraz és ruganyos, a trágyalé elvezetésére külön berendezés nem szükséges; a trágyalé tökéletesebben használható ki, mert a tőzegalom megegyszer annyi trágyalevet képes megkötni, mint a szalmaalom, meggátolja a járványok tovaterjedését s végül mint trágya jobban hat a gabonafélék szemtermésére, a kapások gyök- illetve gumó termésére. sőt a gyümölcs és szőlőtermésre is. Mindezen előnyeinek fogva kívánatos volna, hogy ott, ahol a nagy kiterjedésű tőzegtelepek kiaknázatlanul hevernek, a tőzeg legalább almózási célra kihasználtsák, mint az Németország számos vidékén szokásos.

+ **A friss tojás megismerése.** A szász baromfitenyésztő-társaság jutalommal tüntette ki a következő vizsgálati eljárást, mely egészen tudományos alapon nyugszik. Ha a tojást vízbe merítjük, az annál inkább hajlik a felegyenesedésre, minél régebb. Eme jelenség annak tulajdonítható, hogy a tojás fehérjén hig anyagainak elpárolgása következtében nagyobbodik az üres tér, a mely a tojás öblösebb végén van. A tojás tehát korának megfelelőleg különbözőképpen helyezkedik el és hosszúsági tengelye kisebb nagyobb szögletet alkot a vízszintes sikkal. A friss tojás vízszintes marad, a 3—5 napos tojás 20 fokos szögletet képez a vízszintes sikkal, a 8 napos 45 fokos szögletet, a kéthetes 60 fokos, a háromhetes 75 fokos szögletet. Az egy hónapnál régebb tojás függőlegesen áll, ha még idősebb, úgy a víz felszínén úszik. A vizsgálat céljára készíthetni üveget, a melynek falára csiszolhatóak a különféle tengelyhajlások és azok jelentősége, ami a vizsgálatot gyorsabbá teszi.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Pályázati hirdetmény. A Pest-Pilis Solt-Kiskun vármegyére kiterjedő működési körrel Gödöllő székhellyel ujonnan szervezett méhészeti vándortanítói állásra ezennel pályázat hirdetik.

Ezen alkalmazás a X. fizetési osztály 3-ik fokozatában rendszeresítve 1600 korona évi fizetéssel, 40 korona irodai általánnyal, utazások alkalmával a rendes utilletmények-

kel és a gödöllői állami méhészeti gazdaságban levő szabad lakás élvezetével van egybekötve.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy a szabályszerű 1 koronás bélyegjeggyel ellátott és az alább felsorolt okmányokkal felszerelt folyamodványaikat folyó év március hó 1-éig a m. kir. földmivvelésügyi miniszterhez címezve, nyújtsák be.

A pályázati kérvényhez a következő okmányokat kell csatolni:

1. Születési bizonyítványt. 2. Erkölcsei bizonyítványt. 3. Valamely m. kir. gazdasági tanintézet elvégzését igazoló végbizonyítványt vagy annak hiteles másolatát. 4. A ki a gazdasági szaktanulmányok bevégezte után több ideig folytatott gazdasági gyakorlatát és a méhészetbeni szakavatottságát igazolni tudja, előnyben részesül.

Pályázó, előadási és tanítási képességről próba előadás tartásával, nemkülönböztetve szakbeli készségéről a kitűzendő időben és módon szóbeli és írásbeli úton számot adni tartozik.

Ezen méhészeti vándortanítói állásra való alkalmazás egy évre ideiglenes, s ebben az alkalmazott csak azon esetre nyer véglegesítést, ha eredményes működése által arra érdemesnek bizonyul.

Budapest, 1903. évi január hó 27.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Lapunk XXXV. évfolyamának megindulásával fölkérjük mindazokat, a kik előfizetésüket nem újították meg meg, hogy az előfizetési díjat kiadóhivatalunkhoz küldjék be, nehogy a lap szétküldésénél fönnakadás álljon be.

— **Gazdasági előadások intelligens gazdák részére.** Az Erdélyi Gazdasági Egylet március hó elsején és nyolcadikán, mindig d. u. $\frac{1}{2}$ 4 órákor, a közegészségtani intézet nagytermében, szakelőadásokat rendez.

Az előadásokat: *Dr. Riegler* Gusztáv egyet. tanár és *Páter* Béla, *Varga* Kálmán, *Szabó* Döme gazdasági tanintézeti tanárok tartják.

Az érdekes és tanulságos, mutatványokkal is egybekötött előadásokra már most felhívjuk gazdaközönségünk figyelmét.

Részletes ismertetést és programot jövő számunkban közlünk.

— **Az idei kiállítás előkészületei** már megkezdődtek. A kiállítás minden osztálya jóval terjedelmesebb és szebb lesz az eddigiekénél. A földmivvelésügyi miniszter 14,000 korona segélyt adott díjakra és rendezési költségekre. Jóval több és nagyobb díjak lesznek tehát az idén, mint ezelőtt. Az állatkiállítás mellett nagyarányú lesz még a gépkiallítás, mely már 1900-ban is általános tetszésben részesült. Esetleg termény- és gyümölcskiállítást is rendez az E. G. E. vezetősége. Gyümölcs- és méhészetkiállítás rendezésére meg fognak kerestetni az erdélyi kertészeti és méhészeti egyletek is.

— **Téli gazdasági előadások és háziipari tanfolyamok.** Az Erdélyi Gazdasági Egylet által rendezett teli népies gazdasági előadások februárius 8-án is igen szép sikerrel tartattak meg és pedig Kidén, Csomafáján, Damoson, Zentelkén, Nagy-Sármáson, Jegenyében és Bogártelkén. Az előadások iránt mindenütt oly nagy volt az érdeklődés, hogy 80—150 résztvevő hallgatta az előadásokat végig és azok végeztével a gyakorlati gazdál-

kodás köréből intéztek az előadókhöz szakszerű kérdéseket. Mindenütt hasznos könyvek és füzetek is kiosztattak.

F. hó 15-én, vasárnap újabb előadások lesznek: Kidén, Csomafáján, Damoson, Zentelkén, Bácsban, Szucsákon és Alsó Szováthon.

A háziipari tanfolyamok közül folyó hó 2-án szép sikerrel bezárult a m. fodorházi kosárfonó tanfolyam, f. hó 15-én be fog rekesztetni a kidei lafaragó-tanfolyam; míg a többiek: a jegenyei, alsó-szováthi és szamosfalvai tanfolyamok továbbra is folynak a lakosság élénk részvétele mellett és nagy szorgalommal. A tanfolyamokon készült tárgyak, az őszi kolozsvári állatkiállítással kapcsolatban ki fognak állíttatni.

— **Gazdatiszti nyugdíjgy.** Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület által az országos gazdasági munkáspénztárba több tag bejelentett. Most az igazgatósági ülésén kimondta, hogy mindazok, akik 5-nél több tagságikönyvet akarnak váltani, tartoznak magukat a pénztár orvosával (községi-, kör-, járásorvos) megvizsgáltatni. A vizsgálati díj 2 korona s az orvosi bizonyítvány űrlapját kívánatra a gazdatiszti egyesület megküldi az 5-nél több tagsági könyvet váltani óhajtó tagnak. A több év utólagos beszámítása iránti kérelmet a fent említett orvosi bizonyítvány bemutatása mellett a jelentkezés alkalmával kell előterjeszteni, melynek beérkezése után a pénztár igazgatósága kiszámíttatja, hogy az illetőnek mennyit kell befizetnie, a befizetésre fölszólítja s az e címen történt befizetéseket a tagsági könyv kiállítása alkalmával a tagsági könyvre külön rávezetett záradékon nyugtázza.

— **Uj gazdasági tudósítók.** A m. k. földmivvelési miniszter *Szöllősi* Sámu székelyudvarhelyi lakost, Udvarhelyvármegye udvarhelyi, *Birtón* Mihály bordasi és *Sándor* Albert nagysolymosi lakost ugyanezen vármegye székelykereszturi és *Végh* János mezőtóthi lakost, Torda-Aranyos vármegye marosludasi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Ménkiosztás.** A sepsiszentgyörgyi ménteleposztálynál az 1903. évi fedezetési évadra a ménkiosztásra a földmivvelésügyi m. kir. miniszter, *Szapáry* Péter gróf, osztálytanácsost küldötte ki. A folyó évi február hó 9-én megtartott kiosztáson *Háromszék*-, *Brassó*-, *Csik*- és *Udvarhelyvármegyékből* igen számszerűen, sok előkelő gazda és tenyésztő jelent meg. A miniszteri biztos a méntelep tisztikájának jelenlétében a legméltányosabban véggezte a kiosztást s az egyes vidékek tenyészirányát szem előtt tartva, a fedezetési díjakat, a gazdasági viszonyok szerint, a legméréskeltebben állapította meg.

— **Fölvívás.** Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület tisztelettel kéri föl tagjait, hogy az 1902. évről esetleg hátralékos és az 1903. évre szóló tagsági díjakat e hónap folyamán fizessék be a következő címre: „Erdélyrészi Gazdatiszti Egylet pénztára, Kolozsvár, Erdélyi Bank.”

— **A gazdasági munkásegítő pénztár.** Egy emberbaráti intézmény megerősítését, megismosdását jelentik e sorok. A földműves kigazdák, zsellérek, munkások országos segítő pénztára 1901. január óta működik. 1901-ben 269,253, 1902-ben már 395,680 apró ember tartozott ez intézmény kötelékébe. Azoknak a száma, akik baleseti biztosításon felül önként biztosítják magukat nyugdíjra, halálesetre, vagy bizonyos életkorra, rohamosan emelkedik, elannyira, hogy ez évben január 1. óta 38 nap alatt 17000 új tag jelentkezett. Azok előtt, akik Darányi ez alkotásának parlamenti tárgyalása idejében azt hangoztatták, hogy a magyar munkás nem fog az önkéntes biztosítás rendszerén alapult intézmény

keretébe lépni, — ez a szám bizonynyal meglepő. Mindennap száznál több tag jelentkezik az ország minden vidékéről és az emberbaráti intézménynek általános szükségét érzi, hogy idegenbe szakadt véreink (Amerikából, Romániából stb) továbbá a Horvát-Szlavon földről, hova a pénztár működése nem terjed ki, özönével jönnek a levelek, tagsági jelentkezések: miért nem iratkozhatnak be ők is? Az új tagok belépése oly hatalmas lendületet vett, hogy az igazgatóság csak a legmegfeszítettebb munkával képes az ügyek pontos ellátását biztosítani, így előre látható, hogy a közel jövőben tágitani kell a középpont kereteit.

Az intézmény népszerű voltát nemcsak széleskörű ismertetése mozdította elő, de a segítőpénztár gyors segítségnyújtása és a bürokratikus sablonok mellőzése. A pénztár rövid fennállása óta 252 kenyérkereső családnak 62.418 koronát, 597 esetben rokkantsági segítséget, 2898 esetben baleseti segítséget nyújtott és összesen 3742 családnak szarította fel könnyét, oszlatta el nyomorúságát, kiosztván tagjai között 210.527 koronát. Ahol a pénztár emberbaráti segítséggel jött, ott a tagok megsokasodása következett. Egy-egy szerencsétlenség jobban emlékeztetése idézte a mentőegyesület jelszavát: hogy mindenkit érhet baleset és midőn megtudták, hogy öregség idejére ez a pénztár tagjait heti 20, avagy 10 fillér ellenében keresetképtelenségére nyugdíjra biztosítja s az emberbaráti intézmény nem nyereszkedésre alapított vállalkozás, de jövedelmét tartalék nélkül a kisexisztenciák jó voltára szánja és adja: ékebben beszélt ez mindennél s megtörte a szinte megtörhetetlennek látszó bizalmatlanságot.

De el kell ismerni, hogy a hatósági szervek, a gazdasági egyesület, a falu népének vezetői: lelkészek, jegyzők, tautók nagy szeretettel propagálták az intézményt. Ma is, mikor e kis cikk megjelenik, 78 helyen az ország különböző részén négyüléseket rendeznek és megértetik az érdekeltekkel, hogy maguk ellen vétenek, ha fölöslegeikből az országos intézményből nyugodt öregségüket nem biztosítják.

Ennek a buzgalomnak köszönhető, hogy harmincyolc helyen a helybizottság megalakult és huszonnégy helyen alakulóban van.

Egyre több azoknak a birtokosoknak a száma is, a kik a náluk alkalmazott cselédek biztositják. Ujabbán Pallavicini örgróf sándorfalvi gazdaságának 189 cselédjét iratta be. Semsey László 28, id. Zichy N. 77, Almási Dénes gróf 149, az esztergomi főkáptalan 97, Battyány László gróf 52, Dréher Antal 45, Bezzerédi Pál 21 cselédjét iratta be. Erzsébetváros, Kisköszeg, Stooz és Derékegyház is így gondoskodott alkalmazottairól; ujabbán a gazdatiszteknek és uradalmi, városi kertészeknek költötte föl figyelmét az országos segítőpénztár, s már eddig is sokan beléptek. Több földbirtokos biztositotta a pénztárnál magát és családját, s példájukat egész faluk követték. S így a harmadéve életre kelt s szerényen induló intézmény, mint valami élet-erős fa, egyre lombosodik. Talaja a magyar

nép józansága, virága az emberszeretet; az a harmat pedig, ami éteti, az özvegyek és árvák szeméből fakad.

— **Gyümölcstermelés Erdélyben.** A szolnokdobokai gazdasági egyesület fölhívására több megyebeli községben értekezletre gyűltek a gazdák, hogyan lehetne nagyobb mérvű gyümölcstermeszre várni. A málomi gazdák kimondták, hogy a filloxera által elpusztított szőlőtelepek lejtőin nagyobb gyümölcskultiválást kezdenek. A Marosvásárhelyen létesült Sós Kálmán-fele konzervgyárnak úgy a kereskedelmi mint a földművelésügyi miniszter megfelelő államsegélyt utalványozott.

— **Gazdák figyelmébe!** A közeledő idény beálltával van szerencsénk a t. c. gazdaközönség becses figyelmét felhívni, hogy lóhere és luczerna magvakat: lóheréből tisztán háromszéki, elsőrendű, luczernából is a legjobb minőségűeket arankamentesítve, ólomzárólva árnsitunk. Ezen kívül foglalkozunk répamagvak eladásával, melyek ugyancsak az eredeti legjobb forrásokból származottak. A midőn becses megrendeléseiket kérjük, egyben tudatjuk, hogy kívánatra mintával szolgálunk és az árakat esetről-esetre tudatjuk. — *Az Erdélyi Gazdasági Egyesület védnöksége alatt álló Erdélyi Kereskedelmi Társaság.*

— **A gümőkór irtása.** A német állat-egészségügyi tanács legutóbb Münchenben tartott ülésén a következő határozatot mondotta ki: A klinikailag felismerhető gümőkór szarvasmarhák irtását haladéktalanul meg kell kezdeni. Ebből a célból a bejelentési kötelezettség és a betegség biztos megállapítása végett az állatorvosi vizsgálat elrendelése szükséges. A gümőkór klinikailag felismerhető jelenségeit mutató szarvasmarhák elkülönítendőek és megfelelő zárás határidő alatt levágandók. A gümőkór terjesztésének veszélye miatt tejgyűjtő telepek a tejet csak 85 C-ra történő felmelegítés után adhatják el a szállítóknak. Az állattulajdonosokat a szarvasmarhák kényszervágása esetén gümőkórbiztosítás segélyével kártalanítani kell. A biztosítás kölcsönösség alapján szerzendő, az állam megfelelő hozzájárulásával, miután a gümőkór irtása közérdeket képez. A németeknek ebből a példájából is az tűnik ki, hogy ők mily messzire menő intézkedéseket képesek tenni érdekeiknek megvédése szempontjából s mennyire tudatában vannak annak, hogy e téren kifejtett munkálkodásuk mily nagyjelentőségű lehet közegészségügyi és állategészségügyi viszonyainkra nézve.

— **Szérum a száj és körömfájás ellen.** Franciaországból érkezett híradások szerint ott egy újabbán fölaltalt szérummal oly eredményeket értek el a száj- és körömfájás elleni védekezésben, a melyek a siker reményével kecsegtetnek. Ez a szer Lesieur széruma, a melyet a torkolati vivőérbe fecskendeznek és a melylyel egy speciális ellenmérget juttatnak be az állat szervezetébe, oly hatással, hogy az az egészségeseket immunizálja, a betegeket pedig rövidesen meggyógyítja. Lesieur

szérumát mest hivatalos ellenőrző kísérletezés alá veszik, de már is szeltében használják a francia gazdák.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Erdélyrészi piaci ár- és terméstudósítások.

(A beküldött különtudósítások nyomán összeállította: az Erdélyi Kereskedelmi Társaság.)

Kolozsvár, (febr. 12.) Gabonárák: buza I. r. q. 15'60 k., II. r. q. 14 k. 40 f., rozs I. r. q. 12 k., II. r. q. 11 k. 20 f., tengeri I. r. q. 12 k. 40 f., II. r. q. 12 k. — f., zab I. r. q. 10 k. 80 f., II. r. q. 10 k. 40 f. **Hüvelyesek főzelékek stb:** rizs kg. 34 f., gyöngykása kg. 36 f., borsó kg. 38 f., lencse kg. 46 f., paszuly kg. 20 f., köles kg. 30 f., burgonya hl. 9 k. 30 filér, bors kg. 2 k., hagyma kg. 22 f., foghagyma kg. 32 f. **Takaromány és alom:** széna I. r. q. 6 k. 80 f., II. r. q. 5 k. 90 f., zsupszalma q. 4 k. 60 f.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozSVÁRT T
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölcsonöket nyujt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

Magyar Jelzalog-Hitelbank

Képviselesége Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alapitökeje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os Zaloglevélkölcsonöket

nyujt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4'95 százalékos, nagyobb városokban fekvő házakra 4 1/2% évi törlesztéssel 5'25 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2%-os zaloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5'35 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 4 1/2% évi törlesztéssel 5'65% évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az **Erdélyi Gazdasági Egyesület** bizalmi férfiai adnak vezdeményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os zaloglevelek, 3%-os és 4%-os nyeresémetkötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJD

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállitáson.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállit tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 560 első díj!!!

Évi gyártás kb. 60,000 Alfa-Laval separator.

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETESEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelte.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiség felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati működéssel, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtisztai állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból azonnali belépésre megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtisztai állást keres — Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtisztai állást keres.

6. Állást keres több évi gyakorlattal bíró, 30 éves, református vallású nőtlen gazdatiszt, ki jelenleg is egy nagyobb uradalomban van, mint gazd. ispán alkalmazva. Állását önállósítás szempontjából hagyja oda. Jó bizonyítványokkal rendelkezik.

7. Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 13 évi gazdasági gyakorlattal bíró, eddig nagyobb birtokokon önállóan működött gazdatiszt, kinek bizonyítványait betekintésre rendelkezésre bocsátja kívánatra a titkári hivatal.

8. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves családos egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok kezelője.

9. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok bérője.

A fősorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozódások alapján — jólvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Petőfi-utca 7.)

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület felhívja tagjainak figyelmét azokra az alább fősorolt kedvezményekre, melyeket egyes lapok, cégek és intézetek a tagoknak és az egyesületnek nyújtanak.

* * *

I. Lapok:

„Ujság” Politikai napilap. Megjelenik Kolozsvárt. Előfizetési ára egy évre 24 kor. Tagjainknak 20 kor.

„Egyetértés.” Politikai napilap. Megjelenik Budapesten. Előfizetési ár tagoknak 40 k. helyett 28 k.

„Magyar Hírlap.” Pol. napilap, megjelenik Budapesten, 28 k. előfizetési árból 10 %-ot ajánl az egyesület részére.

„Pesti Napló.” Pol. napilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési ár tagoknak 28 k. helyett 24 k.

„Vasárnapi Ujság” képes hetilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési árból 10% kedvezmény a tagoknak.

„Budapest” képes politikai napilap, megjelenik Budapesten. Előfizetési ára tagoknak 24 k. helyett 18 kor.

„Üstökös” képes élelappal. Megjelenik Budapesten. Előfizetési ára tagoknak 16 k. helyett 12 k.

„Magyar Bazar,” divatlap, megjelenik Budapesten, előfizetési ára tagoknak 24 k.

A kedvezményt adó lapokra a tagok kedvezményes áron a titkári hivatal utján fizethetnek elő.

II. Cégek:

Első Magyar Általános Biztosító Társaság a bevallási díjösszeg után 5%-ot a tűz-, 4%-ot a jégbiztosításnál az egyesület javára ad a tagok által eszközölt biztosításoknál.

Calderoni és Tsa Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, stb. Árjegyzéki árból tagoknak 10%.

Groág Lipót és Fia Budapest, Váci-körút 43. uri és női fehérnemű kereskedése tagoknak 10%.

Glass és Tsa Budapest, Múzeum-körút 5. Uri divatáru kereskedés, tagoknak 5%.

Elsinger M. és Fial Budapest, Mária-Valéria-utca 10. tagoknak ad ponyvákna 10%, zsákokna 3%.

Brunner Testvérek lámpaáru gyár, Budapest, Koronaherceg-utca 3. Tagoknak 10%.

Dona Döme és Tsa papírkereskedés, Budapest, régi posta-utca 6. Tagoknak 5%.

Alkalmazást keresők

Magasabb képzettségű gazdasági

főtiszt,

30 éves (2 helyen szerzett) gyakorlattal ajánlkozik

jószágkormányzó-

jószágigazgatónak,

esetleg: uradalmak üzemterveinek kidolgozását is elvállalja. Javadalmazást %-ban is elfogad.

Kaucióképes, munkabíró és jelenleg is állásban van.

Bővebb felvilágosítást **komoly reflektánsnak:** a szerkesztőség ad. (982.)

Ügyes főkertész

a ki a kertészet összes ágazataiban jártas s úgy a korai konyha kertészetben Gomba Spárga, Annanász, Gyümölcsfák Rózsa tenyésztésben, valamint a virág és szőnyeg kertészetben sok évi gyakorlattal bíró, azonkívül ügyes csokorkötő, állást keres azonnal nagyobb uraságnál, vagy mint vezető nagyobb haszonkertészetbe fizetéssel ajánlkozik. Szíves ajánlatok alulírott címére kéretnek, a ki az utiköltségek megtérítése esetén kívánatra személyesen is jelentkeznek, **Paradeiszer István** főkertész Budapest, Kelenföld, Hunyadi János forrás. 978.

Különlélek.

Birtok eladó

Kolozsvár mellett 90 kat. hold lakóház, élő és holt felszereléssel. Jövedelmező tejgazdaság. Cím a kiadóhivatalban. **Dobák Emil**, Szamosfalva, Kolozsvár mellett, vagy Kolozsvár, pénzügyi palota, 993.

Egy kitűnő 13 holdas földbirtok **clado**. Felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal 994.

Budapest, 1902. két I-ső díj

Általánosan elismert gyorsfejlődésű elsőrendű 2—3 éves

magyar tenyész-bikák

500 kor.-tól 1500 koronáig.

— Kaphatók: —

Gr. Teleki Arvéd úr drassói urad. Intézőségénél Ugyanott kapható:

koránérő, bőtermő, súlyos, fehér

Duppauzi zab,

Ló-bab,

Tavaszi bükköny,

Prairie tengeri,

Székely tengeri

100 kgtól kezdve a 16 kor.

Szállítunk a teljes vételár és a zsákok vétele után ab **KONCZA.** 970.

●●●●●●●●●●

220 hold

tagosított birtok gazdasági épületekkel berendezve, **bérbe adandó,** esetleg örök áron nagyon kedvező feltételek alatt **eladó,** vagy egy kolozsvári bérházért **becserélendő.**

Cím megtudható a kiadóhivatalban. 1000

●●●●●●●●●●

Öt hold oltott szőlő.

Erdélynek a legszebb helyén **kiadó** haszonbérbe több évre. Vasuti fővonal mellett. Allomás helyben. Szép nagy kertet és lakóházat szintén lehet kapni, de nélkül is kiadó.

Bővebb értesítést ad **Gombos József** gazdatiszt,

Székely-Kocsárd.

Egy waggon kemény fa, hidnak való deszkát megvételre keresnek 995.

Jutányosan eladók:
— Százados —
marhamérlegek,

1500 klg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú, 1 1/2 m. széles;

— Székér —
hidmérlegek,

4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlyal 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek:

őska marhamászakat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett. (947)

DÉNES MANÓ mérlegműszerész,
BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.

Jézus Krisztus élete

valamint az összes bibliai történetek a világ teremtésétől a mai napig befoglaltnak a most megjelent **Verses Szentírás** ban. Ára — 2176 oldal négy kötetben — 9 korona 60 fillér. Megrendelhető a **Verses Szentírás** kiadóhivatalában **Egerben** (Heves megye.) — Ugyanaz egy kötetben 10 korona 40 fillért kapható. 949.

B. Bak Lajos

Ő csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója és az aranykoronás keresztbíró... tokosa...

műbútor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlete

Kolozsvárt.

Alapított 1869-ben. (845.)

Eladó

berni fajta

tenyészbika

kifogástalan testalkatu, tisztavérű, 25 hónapos.

Bővebbet: **Leitner Eleknél, Ördögkút**

Szilágymegye.

988.

●●●●●●●●●●

Simonffy István

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, Kultorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. (484.)

●●●●●●●●●●

Eladó

Két darab 160 cm. magos, kocsiba betanított valódi erdélyi félvér faj, sötét pej. hat éves **kanca;** mindkettő állami ménuel van fedezve és e hó végén csikózik. Ára mindkettőnek 900 korona. Továbbá **1 darab 1 éves tiszta szimmentháli tenyészbika,** ára 500 korona. **Klein Jakabnál Szinye, u. p. Alparét.** (Szolnok-Doboka-megye) vas. áll. Deés. 989.

Jäger többször ki-

tüntetett **erdélyi magyar faj bika** után nevelve **19 darab** tenyészképes 2 éves **eladó,** melyek erdélyi fajta **fejletésre is használt** teheneimtől származnak. **Ugron Zoltán** Fiafalva, posta és vasut **Székely-Keresztur.**

990

●●●●●●●●●●

●●●●●●●●●●

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHAR IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét
kötetben

famentes, tehát soha meg
nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-
kötésben, bőrháttal és
vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-
egy kötet jelenik meg.

Megjelenik
füzetes kiadásban is
240 füzetben.

Több füzet semmikép sem
lesz.

Hetenkint egy füzet fog
közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára:
30 kr.

A füzetes kiadásban
díszes bekötési táblák
szállíttatnak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerzhető:

a) Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben
minden rendes hazai könyvárusnál.

b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
a) kötetenként utánvétellel bérmentve,
b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt
kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust
vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve
küld a mű kiadóhivatala:
BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás.

A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet.

Nemzeti művelődésünk fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi köteleesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műremekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Már 25 éve küldöm szét az 1900. évi
párisi világkiállításon

Grand Prix-vel kitüntetett

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czímem: (968.)

Vodicka F. földbirtokos
Smrztitz, (Hanna)

Morvaország.

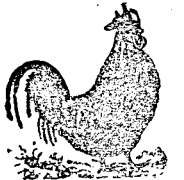
Minták ingyen és bérmentve.

Kürek és Pulykák

Photozinkografiai
műintézet
készíti a legjobb
Clichét
mindennemű-
nyomatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 13 (955.)

4 törzs
Plymouth
Rock
tyúk

eladó.
áruk 50 korona.

Cím a kiadó-
hivatalban.

(1003.)

Simmenthali
üszök

megvételre kerestet-
nek (12—15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a ki-
adóhivatalhoz kéretnek.

(1005.)